

Bergen, 28.06.02
02/237 A HS

Miljøverndepartementet
Postboks 8013 Dep
0030 Oslo

HØRING AV NOU 2002:1 – FORTID FORMER FRAMTID. UTFORDRINGER I EN NY KULTURMINNEPOLITIKK

Vi viser til brev av 28.02.02, der NOU 2002:1 ble sendt på høring.

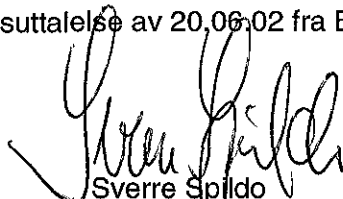
Utredningen behandler grunnlaget for en ny kulturminnepolitikk bredt. Dersom kulturminnene og kulturminnevernet skal få økt betydning i samfunnet, slik utredningen legger opp til, er det imidlertid vesentlig at det fokuseres på kulturminnenes egenverdi og verdi som kilder til kunnskap, ikke bare som kilder til opplevelse, lokal forankring og identitet – eller økonomisk nytteverdi. Den svake integrasjonen av kunnskapsperspektivet i utredningen er spesielt uheldig sett fra universitetenes fagmiljøer, som driver forskningsbasert undervisning innenfor museums- og kulturfagene.

I utredningen legges hovedvekten på skoleverket, håndverkets betydning og utdanning av håndverkere og konservatorer, i tillegg til at behovet for en kompetanseheving på alle nivåer innenfor kulturminneområdet fremheves. For å nå disse målene, vil det bl.a. være nødvendig å viderutvikle og etablere fag, fagkretser og kompetanse innenfor de etablerte akademiske miljøene. Universitetet i Bergen tar innenfor rammene av det nye gradssystemet sikte på å legge til rette studieveier for utdanning av kvalifisert personell for museumssektoren. I slike studieveier vil også emner fra fag som etnologi, folkloristikk, arkeologi og kunsthistorie være aktuelle komponenter, kombinert med spesialkurs i museologi eller andre av de museums- og kulturminnerelaterte fag og emner som blir nevnt i utredningen (s. 120, boks 11.4).

Kapittel 7 omtaler museenes rolle i kulturminnearbeidet. Her burde museenes kompetanse og sentrale plass i kulturminnepolitikken gjennomgående vektlegges sterkere, spesielt med hensyn til forskningens betydning for både kunnskapsforvaltning, formidling og kulturminnevern.

Vi støtter utredningens anbefaling om å tilføre universitetene og universitetsmuseene økte ressurser til styrking av forskning og oppdragsforskning ut over dagens nivå.

Vi viser for øvrig til egen høringsuttalelse av 20.06.02 fra Bergen Museum.

Sverre Spildo
ass. universitetsdirektør

Helga Skarbøvik
funq. kontorsjef

Vedlegg: Høringsuttalelse av 21.06.02 fra Arkeologisk institutt, UiB

Kopi: Utdannings- og forskningsdepartementet

Bergen 21.06.02
Deres jnr.2002/390
Vårt j.nr 75/02/BS

Det historisk- filosofiske fakultet
Universitetet i Bergen

UNIVERSITETET I BERGEN	
Det hist. fil. fakultet	
Sak.nr.: 2002/4017	Dok. nr. 1
008	Mottatt 24.06.02

NOU 2002:1- FORTID FORMER FRAMTID. UTFORDRINGER I EN NY KULTURMINNEPOLITIKK – HØRING

Kulturminneutvalget ble oppnevnt i 1999 for å utrede mål, strategier og virkemidler i kulturminnepolitikken. Utvalget har ønsket å legge grunnlaget for en kulturminnepolitikk som gir bedre vern og bedre bruk av mangfoldet av kulturminner og kulturmiljøer. Utredningen behandler temaet bredt. Arkeologisk institutts kommentarer knytter seg i første rekke til de forhold som er av betydning for forskning, kompetanseoppbygging og utdanning.

Mens hovedbegrunnelsen for landets første fornminnelov av 1905 var fornminnene som grunnlag/kilder for kunnskapsproduksjon, er dette i nyere tid nedtont og til dels erstattet med kulturminners opplevelsesverdi og som grunnlag for identitet og lokal forankring. Dette gjelder også nevnte utredning. Dessuten argumenteres det i utredningen med at kulturminner kan ha økonomisk verdi. I enkelte tilfeller kan kulturminner representere en lokal hjørnesteinsbedrift. Den relativt svake fokusering på kulturminner som kilde for kunnskapsoppbygging er lite heldig fra et forskningsrettet synspunkt.

Under omtalen av kunnskap, forskning og kunnskapsspredning (kap 11.) er hovedvekten lagt på skoleverket, håndverkets betydning og utdanning av håndverkere og konservatorer. Det blir imidlertid understreket at det er nødvendig med en generell kompetanseheving på kulturminneområdet på alle nivåer. Dette gjelder både innen det formelle utdanningssystemet og innen det mer uformelle folkeopplysningsarbeidet. Kompetanseheving er spesielt nødvendig innen nye store ansvarsområder, som for eksempel by- og tettstedsplanlegging og miljøovervåking. For å nå dette målet er det nødvendig både å videreutvikle og etablere nye fagkretser innen de etablerte akademiske miljøene. Det understrekes at utdanningsmulighetene i dag er for dårlige og kompetansen for spredt.

Utredningen går nærmest forbi de fagene som tradisjonelt har rekruttert til kulturminnevernet: arkeologi, etnologi og kunsthistorie. I dag er det bare kulturminner eldre enn 1537 og samiske kulturminner eldre enn 100 år som har lovpålagt vern. Det er først og fremst arkeologi som har rekruttert til dette feltet. Utredningen konsentrerer seg i hovedsak om undervisningstilbud av kortere varighet og har listet opp slike som i dag finnes ved universitetene (s. 120), hvorav tre ved Universitetet i Bergen. Det gjelder mellomfagstillegg i museologi, 3 vt kurs i museografi og mellomfagstillegg i kulturmiljø og kulturlandskap. Dersom en ønsker å etablere et mer helhetlig utdanningstilbud på området kulturminner og kulturmiljøer, kan disse kurstilbudene kombineres med for eksempel arkeologi.

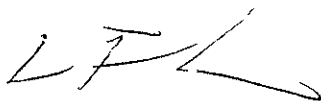
Det er å bemerke at enligt utredningen er det kun landsdelsmuseene som i dag har rettigheter etter §11b. De arkeologiske institutter som driver med undervisningsgravninger er dessverre likestilt med private utbyggere. Arkeologisk institutt, UiB ønsker å likestilles med de arkeologiske landsdelsmuseene når det gjelder forsknings- og undervisningsgravninger. Utvalget legger her opp til ytterligere å skape hindringer for den arkeologiske grunnforskningen.

Arkeologisk institutt har over 30 år vært engasjert (i vesentlig grad støttet av Norad) i aktiviteter knyttet til kulturminne relatert forskning og undervisning i Afrika, Midtøsten og Asia. Dette er nedfelt i en rekkeinternasjonale publikasjoner, i undervisning av UiB stabsmedlemmer ved universitetene i Khartoum og dar es Salam, og i en rekke kandidater som har avlagt eksamener ved UiB. NORAD støttet de første doktorgradsstudenter fra Khartoum i 1978. En M. Phil grad i arkeologi med vekt på Afrika, Midtøstens, og Asias kulturhistorie ble formalisert i 1992. Vi har her hatt kandidater fra Tanzania, Zimbabwe, Botswana, Ghana, Palestina og Nepal som har gjennomført dette studiet. Instituttet har hatt NUFU-finanserte samarbeidsavtaler med Sudan og Tanzania og har for tiden prosjekter i Palestina og Zimbabwe. Vi arbeider nå med formalisering av samarbeid med Sør-Afrika (UiB har Professor II fra Capetown), Kina og Mosambik. Vi har således en stor kompetanse på internasjonalt samarbeid med utviklingsland innen kulturminneforskning, og dette er et felt Universitetet i Bergen kan profilere seg på.

Miljøverndepartementet legger opp til en prosess med å overføre oppgaver, ansvar og myndighet innen kulturminnevernet til kommunene. Det forutsettes at oppbygging av kompetanse skal være gjennomført i løpet av påperioden 2002-2005 (NOU 2002: 1 s.190). Dersom dette blir gjennomført, vil det bli behov for langt flere stillinger innen kulturminnevernet enn i dag. Dette gjør arkeologifaget særlig aktuelt. I den forbindelse vil det bety en styrking av faget og fagtilbudet om feltarkeologi (feltkurs) gis en større plass i utdanningen.

Dersom kulturminnene og kulturminnevernet skal få økt betydning i samfunnet – slik utredningen legger opp til – er det vesentlig at det fokuseres på kulturminnenes verdi som kilder for kunnskap. Uten kunnskap vil også kulturminnenes opplevelsverdi være marginal.

med vennlig hilsen

Lars Forsberg
styrer